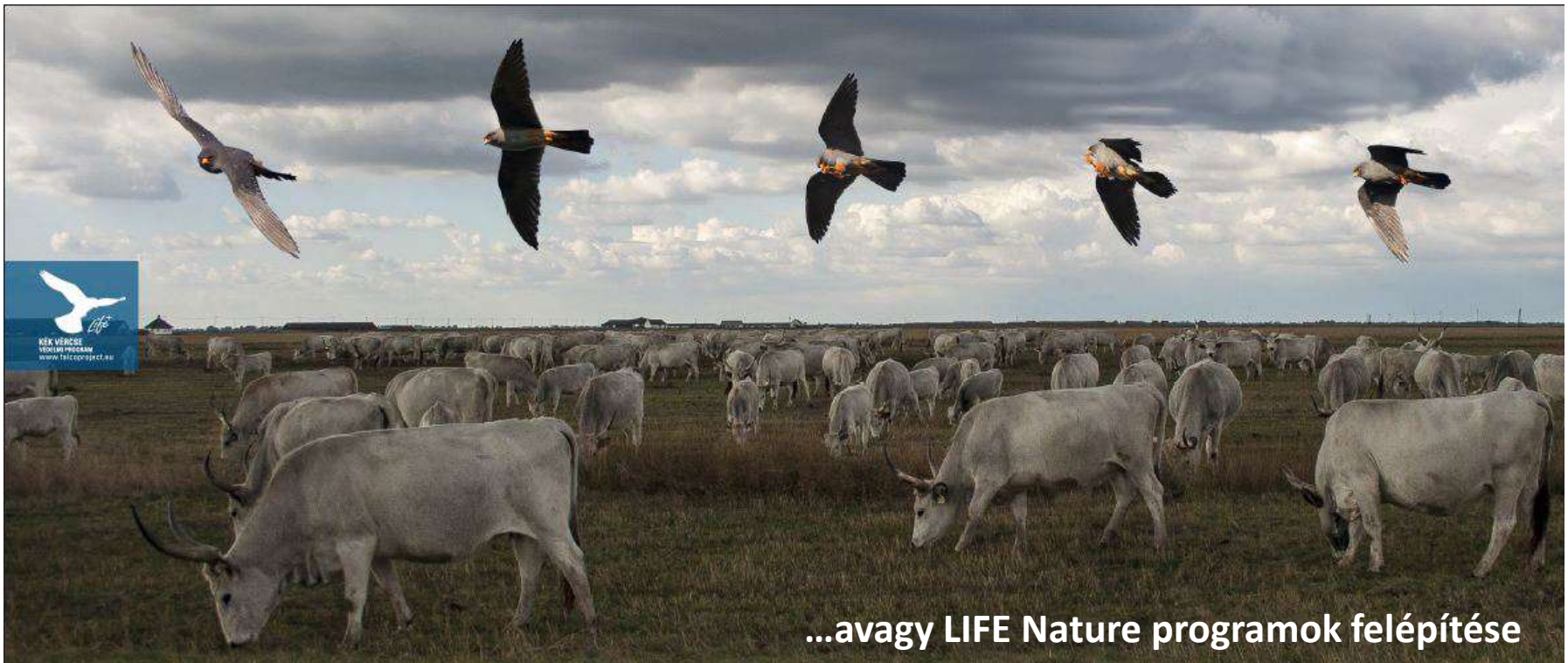

A kék vércse védelme a Kárpát-medencében LIFE11/NAT/HU/000926 (2012-2018)
A szalakóta védelme a Kárpát-medencében LIFE13/NAT/HU/00081 (2014-2020)

...avagy LIFE Nature programok felépítése

Dr. Palatitz Péter – MME Kékvércse-védelmi Munkacsoport

Fotó: Palatitz Péter

Fotó: Palatitz Péter

Életmódbeli párhuzamok
Sok közös veszélyeztető tényező
A fajmegőrzés eszköztárai hasonlóak

AZONOS PROJEKT LOGIKA
HASONLÓ FELÉPÍTÉS

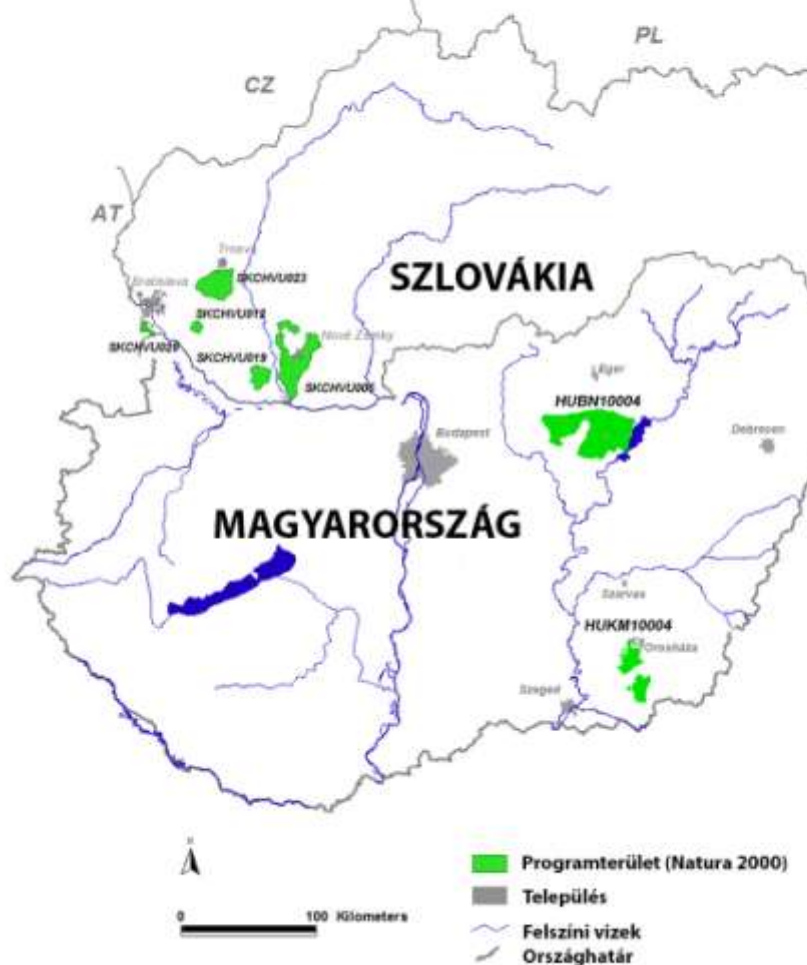
ALAPELV:
a lehető legátfogóbb
problémakezelés=
jelentős természetvédelmi hatás

Tipp:
szeretik ha egy téma
„le van fedve”

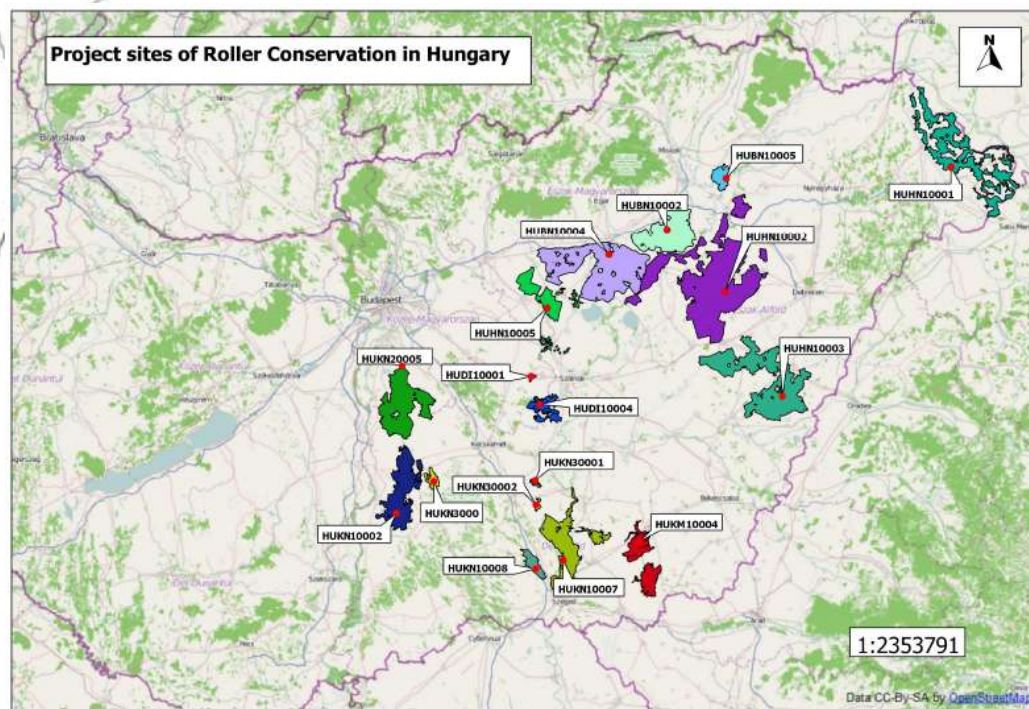
A Kék vércse védelme a Kárpát-medencében LIFE programterületeinek áttekintő térképe

Tipp:
határon átnyúló
projektek: a cél a fontos!

A szalakóta védelme a Kárpát-medencében LIFE programterületei Magyarországon:

+ 15 partiumi SPA Romániában

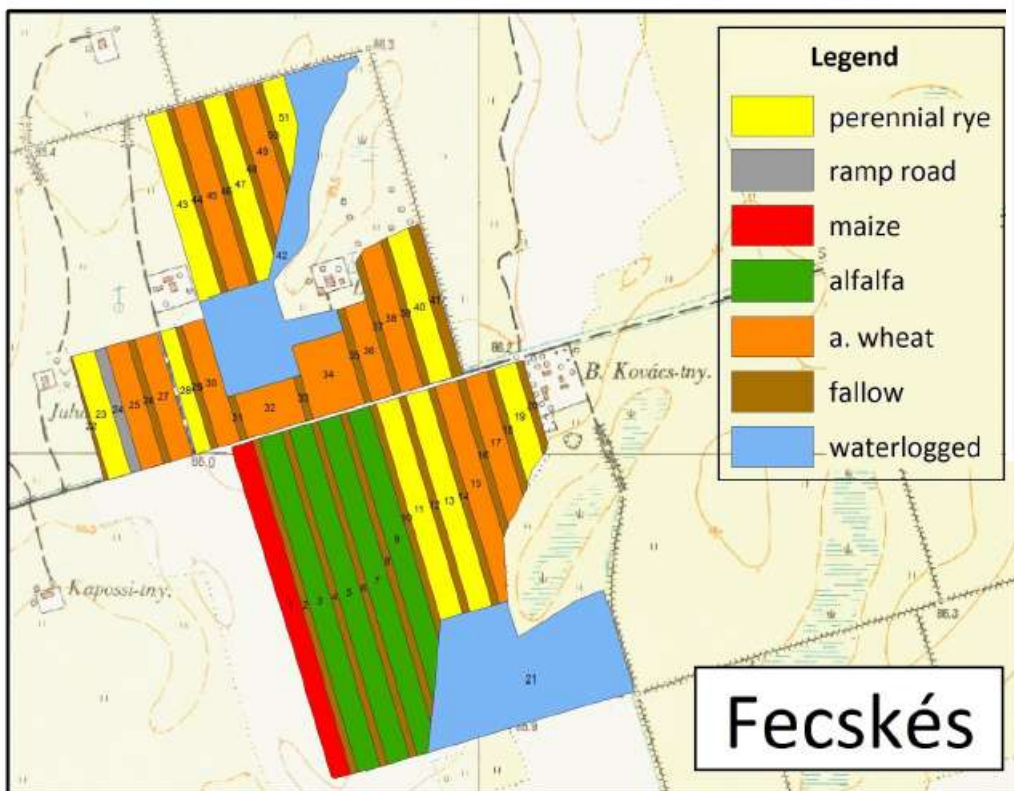

Fotó: Palatitz Péter

Előkészítő akciók, tervezés, tanulmányok (A akciók)

Eredményére épül más akció végrehajtása

- **Monitoring és kezelési terv** a projekthez és megismertetése a résztvevőkkel (KV és SZ)
- **Üzleti terv** a látogatóközpont fenntartható működésének elérése érdekében (SZ)
- **Kommunikációs terv** (projekten belüli- kívüli)

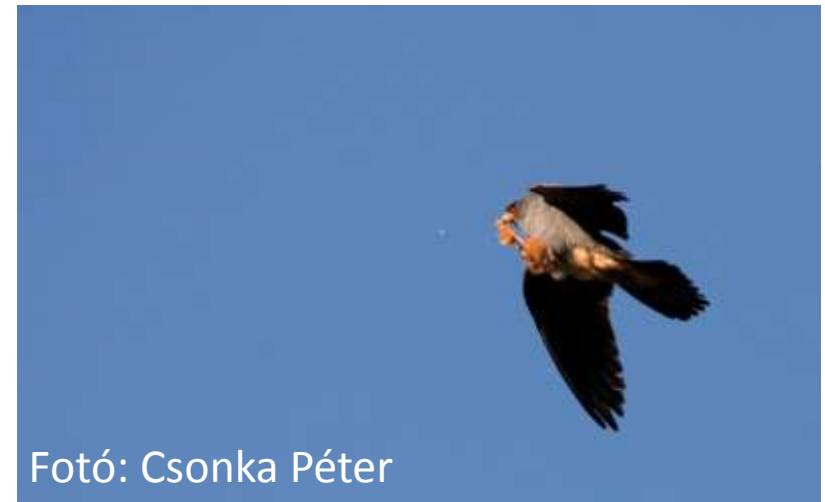
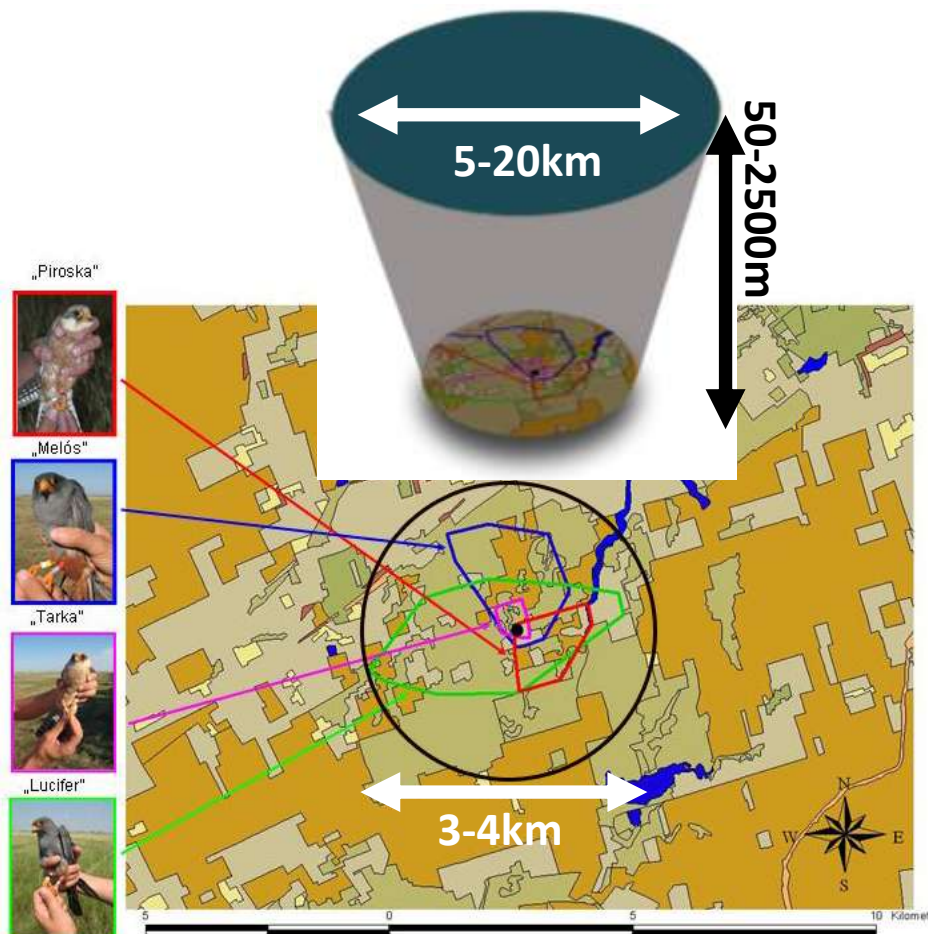
4. Program Calendar / Éves eseménynaptár - 2014

Hét	Hónap	H	K	Sz	Cs	P	Sz	V	Program
1	JANUÁR			1	2	3			
2		6	7	8	9	10	11	12	
3		13	14	15	16	17	18	19	
4		20	21	22	23	24	25	26	Honlapír – telelő vöröcsk (MME)
5	FEBRUÁR	27	28	29	30	31			
6		3	4	5	6	7	8	9	Gazdálkodó (RPS)
7		10	11	12	13	14	15	16	
8		17	18	18	20	21	22	23	Honlapír – Kék vércse Dél-Afrika expedíció I. (MME)
9	MÁRCIUS	24	25	25	27	28			2014-es kommunikációs terv összeállítása (MME a partnerekkel) Sajtószemlék az 1. beszámolóhoz
10		3	4	5	6	7	8	9	Honlapír – Kék vércse Dél-Afrika expedíció II. (MME)
11		10	11	12	13	14	15	16	Honlapír – Kék vércse Dél-Afrika expedíció III. (MME)
12		17	18	19	20	21	22	23	Honlapír – Vörös varjak költésének segítése Szlovákiában (RPS)
13		24	25	26	27	28	29	30	Honlapír – Kék vércse-költésének kihelyezése (MME) Honlapír – Kék vércse-költésének kihelyezése (RPS) Honlapír – Kék vércse-költésének kihelyezése (BNP)

Tipp: Legyen tömör, partnerre szabott.

Nem meglévő
ismereteket igényel
Újszerű megközelítést
alkalmaz

- Élőhelyek **kezelési terve** Szlovákiában (KV)
- **Tanulmány** a fészkelő helyek fenntartható védelmének kialakítására (SZ)
- Meglévő költőhelyek azonosítása (SZ)

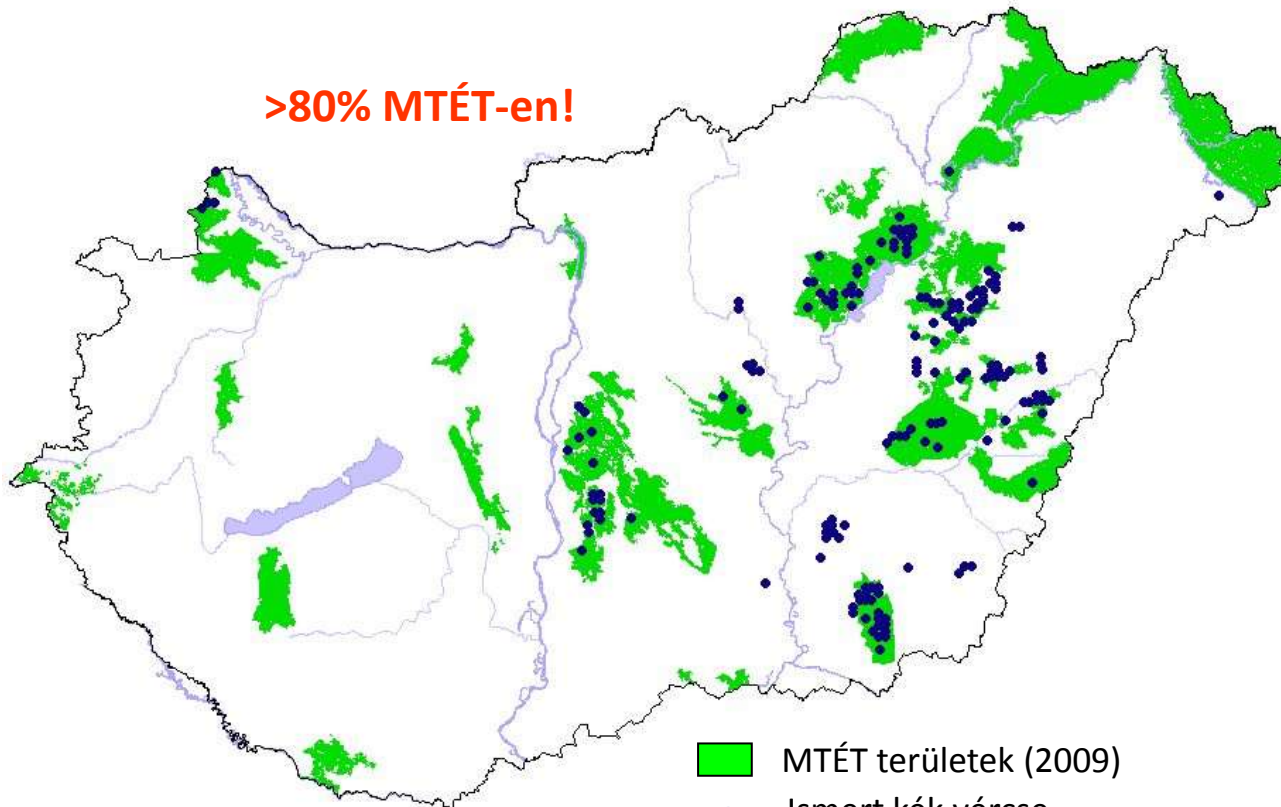
Tipp:

Érdemes ide tervezni, ha egy probléma kezelése nem biztosan ismert vagy nehezen rendelhető a tevékenységhez biológiailag releváns indikátor

A „végtermék” valós hatása nagyban külső tényezőktől függ, hatása a projekten túl mutat

- **AKG célprogram** kialakítás (KV)
- Kék vércse könyv (KV)
- **Fajmegőrzési terv** (KV és SZ)

>80% MTÉT-en!

- MTÉT területek (2009)
- Ismert kék vércse költőhelyek (2009)

Tipp:

Előre egyeztessünk a „befogadóval” pl. nemzeti hatóság

Fotó: Máté Bence

Közvetlen természetvédelmi beavatkozások (C akciók)

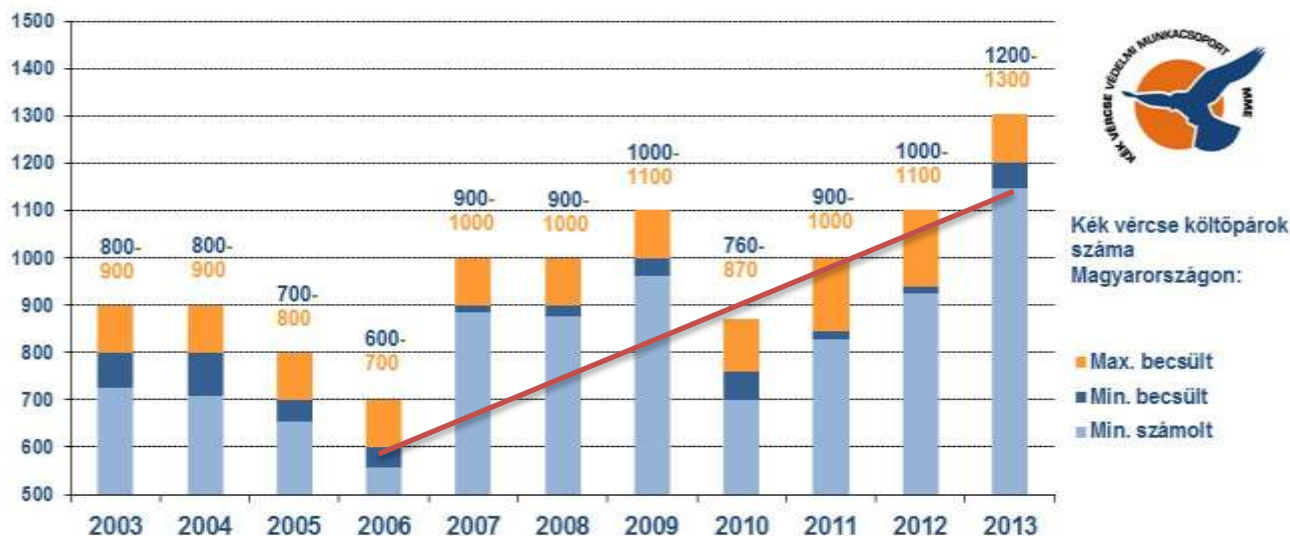
Veszélyeztető tényező

Fészkelő helyek hiánya

- kevés pusztai facsoport
- kevés fészek

Elhárítására tett lépések

- **Műfészek** kihelyezés (KV, SZ)
- Varjak fészeképítésének elősegítése (KV)
- A varjúfélék gyérítését szabályozó törvény módosítása Szlovákiában (KV)
- **Erdőtelepítés**/felújítás (KV, SZ)
- Tanyák fásítása gazdálkodók bevonásával (SZ)

Tipp:

Eredmények
fenntarthatósága!

- **Varjak fészeképítésének elősegítése önkormányzatok bevonásával (KV)**

Fotó: Horváth Éva

- **„Tesztüzem”**
- **Monitoring**
- **Rendszerszintű bevezetés**

Tipp:

- **Előzetesen kipróbált**
- **Kölcsönösen előnyös**
- **Fenntartható**

Fotó: Solt Szabolcs

Komplex élőhely fejlesztési és kezelési gyakorlat hiánya

Tipp: Már zajló kezelések nem
elszámolhatóak...*

De a **visszatérő** kezelések ismét igen!
(App. Guid. 2.4.2.), ha újonnan
indulnak és főként ha demonstrációs
célúak!

DE: számoljunk a bevételekkel is
számoljunk!

„Legjobb gyakorlat” (SZ):

1. Szikes puszta rehabilitáció (KNPI)
2. Legelőerdő kialakítása (BNPI)
3. Hullámtérkezelés (DALERD)

„Demonstratív” (KV):

1. Legeltetéses gyepgazdálkodás (BNPI)
2. Extenzív szántóföldi művelés (KMNPI)

Tipp: Jogosítások és
engedélyek már az
írásakor legyenek
átgondolva!

Veszélyeztető tényező

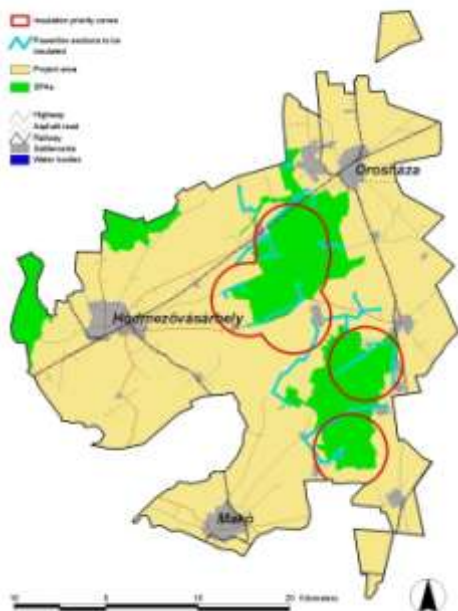
Elhárítására tett lépések

Áramütés

Predáció a műfészek-telepeken

- Madárbarát oszlop népszerűsítés, kialakítás (SZ)
- Nyest riasztási módszerek ex situ tesztelése és in situ kialakítása (KV)

Prioritások meghatározása

Szigetelések

Tipp:

A költségek min. 25% -ka a célfajra/élőhelyre direkt hatású akción legyen!

Direkt beavatkozást Natura 2000 területekre tervezzünk * kivételek!

Minden szereplővel egyeztessünk a pályázat leadása előtt! (szándéknyilatkozatok, megállapodások)

Veszélyeztető tényező

Közvetlen emberi hatású zavarás/
megemelkedett mortalitás

Elhárítására tett lépések

- Veszélyeztetett fészkek őrzése Szlovákiában (KV)
- Illegális falopások elleni fellépés Romániában (SZ)
- **Vonuláskutatás és a vonulóhelyek védelme** (KV, SZ)

Tipp: Indokolt esetben „az irányelvek hatályán kívüli,” országokban is folyhat tevékenység

Fotók: Fehérvári Péter

Monitoring akciók (D akciók)

- A *célfaj(ok)*kal kapcsolatos direkt indikátorok
- A beavatkozások *hatásának* mérése (indirekt indikátorok)
- A projekt társadalmi-gazdasági és az ökoszisztéma szolgáltatásokra gyakorolt hatásainak nyomon követése **(kötelező!)**

Tipp: Ha van C akció, akkor kötelező!

Eredmények népszerűsítése, PR (E akciók)

- Weboldal, látogatóközpont, tanösvény, sajtókonferencia, rendezvények, film
- **Rendkívül fontosak és munkaigényesek, sok kötelező elem!**

Projekt működtetés és monitoring (F akciók)

- Management, könyvvizsgálat, hálózatépítés, **after-LIFE terv (kötelező!)**

Tipp: A
TEVÉKENYSÉGEK
BEFEJEZÉSÉT
KÖVETŐEN 3 HÓNAP
„JELENTÉSI IDŐSZAK”

Fotó: Máté Bence

Tervezéstől szerződésig – /2013 január-2014 június/

- **Logikai keretmátrix** veszélyektől-akciókig (január) – „à la carte” – mindenki választ...
- Partnerek megkeresése, tevékenységek leszűkítése (február-március) - **szelekció**
- **Információbekérés** a B, C és F formokhoz (április)
- **Megírás 2 fő!** (május-június)

Itt eltelik kb 6 hónap

- **Revízió:**

2014 jan.-febr

2 hét 24 órás készültség

- **Szerződéskötés: 2014 június**

Tipp:

Olyan eszközöket használunk, melyek az utolsó pillanatig könnyen kezelik a változásokat

Egy partner-egy felelős

MME + 5 partner, köztük NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁGOK

Projekt időszak: 5,5 ÉV

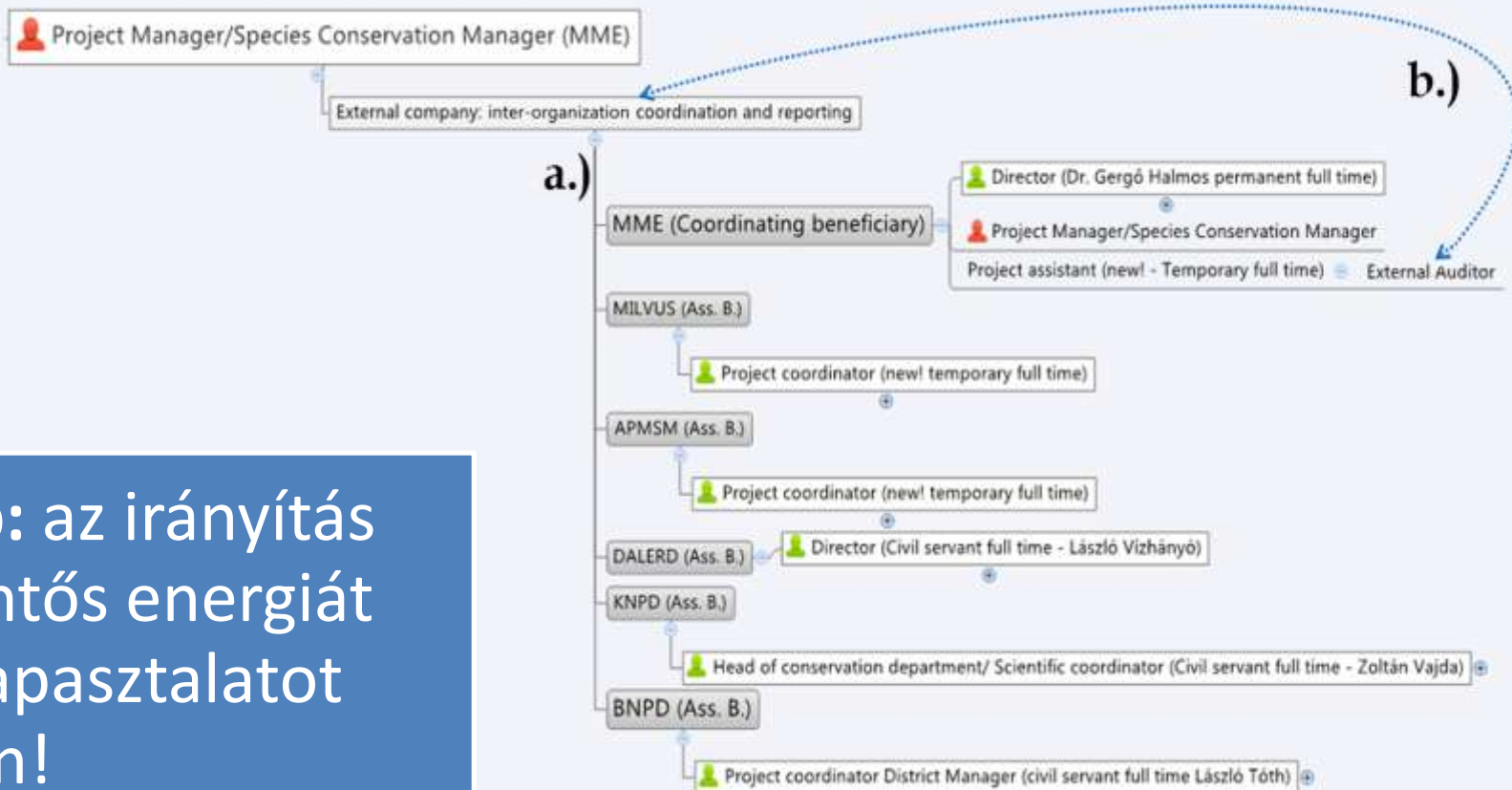
Költségvetés: 3,6 és 5 Millio €

ebből 75 % Európai Bizottság – LIFE

valamint kb. 10 % Földművelésügyi Minisztérium

Tipp:

**Nem mindegy: 60%
vagy 75% és honnan
lesz az ÖNRÉSZ?**

**Tipp: az irányítás
jelentős energiát
és tapasztalatot
kíván!**

Költségkategoriók: ha nem találunk útmutatást az Közös rendelkezésekben általában a belső működési szabályzatunk adhat ötletet

Személyi költségek:

- **Közalkalmazotti bérek - 102%-os önrész szabály- elszámolhatóság aktuális szabályai**
- **Flexibilis alkalmazási formák (pl.: egyéni vállalkozó)**

Útiköltség:

- **Saját szabályok - maximált kilométerköltség**
- **EU-n kívüli/projekt területen kívüli/projektterületen belüli**

Alvállalkozói kts.: max 35% - tendereztetési szabályok !

Állóeszköz - mindent előre tervezzünk be!

- **Csak az amortizáció mértékéig / Infrastruktúra (25%) és állóeszköz (50%)***
- **Kivételek: prototípus, non profit célok és gazdálkodók**
- **Infrastruktúra egyben max. 500.000 EUR**
- **A (köz)beszerzésekre elég időt kell betervezni a projekt elején!**

Fogyóeszköz – nem kell feltétlenül mindent részletesen előre megnevezni

Egyéb – konferencia regisztráció, biztosítás stb.

Rezsi – 7% - nem kell tételesen elszámolni

